

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Л.К. Задорожна

« 8 1 » серпня

20 23 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія управління

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма Освітній менеджмент у педагогічних системах

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Психологія управління», розглянутої та схваленої на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту (протокол № 14 від «30» серпня 2023 р.) та затвердженої на засіданні Вченої ради КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (протокол № 4 від «31» серпня 2023 р.)

Розробник: Ягоднікова Вікторія Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

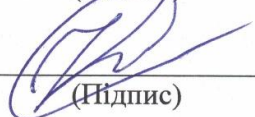
Протокол № 15 від «01» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

_____
(Підпис)

Руденцова СВ
_____
(Прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми

_____
(Підпис)

Костенко Р.В.
_____
(Прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	Обов'язкова
		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
		<i>Семестр</i>
		2-й
		<i>Лекції</i>
		10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		6 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		104 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – забезпечити опанування здобувачами загальними поняттями і закономірностями психології управління, психологічними особливостями процесу управління та психології особистості працівника та менеджера освіти, сприяти розумінню сутності та соціальної значущості психології управління у сучасних умовах.

Завдання

- розуміння та усвідомлення сучасної парадигми гуманізації управління;
- розуміння і усвідомлювання необхідності інтеграції сучасних психологічних знань в управлінську практику;
- сприяти формуванню психологічної культури менеджера освіти;

- посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин;
- сприяти формуванню вмій і навичок ефективного використання методів і засобів, розроблених в психології управління для забезпечення успішного розв'язання керівниками різноманітних управлінських проблем;
- сприяти формуванню професійно компетентного, гуманістично зорієнтованого менеджера освіти, готовності до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної управлінської діяльності у педагогічних системах.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної компетентності – Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук та освітнього менеджменту.

б) загальних (ЗК):

ЗК5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8.Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК3.Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості індивідуальні особливості здобувачів освіти у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК 11. Здатність приймати та реалізовувати управлінські рішення.

Кінцеві **програмні результати навчання**, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРН 5. Організувати освітній процес на основі людиноцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

ПРН 7. Створювати відкрите освітнє середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

ПРН 10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

ПРН 11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітнього менеджменту, освітніх, педагогічних наук.

ПРН 12. Підвищувати конкурентоспроможність закладу освіти на ринку освітніх послуг.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історію становлення психології управління як науки;
- теоретичні підходи щодо ролі соціально-психологічних чинників у процесі вдосконалення системи управління;
- систему мотивації та стимулювання;
- сутність та відмінність феноменів лідерства та керівництва при розв'язанні складних задач і проблем;
- стратегію побудови управлінської команди, відповідальність за її розвиток та оцінку;
- роль соціально-психологічної служби у процесі вдосконалення системи управління.

уміти:

- виокремлювати психологічні проблеми в педагогічних системах і здійснювати їх аналіз;

- аналізувати основні психологічні закономірності управлінської діяльності, лідерства та керівництва;
- ефективно вирішувати психолого-управлінські проблеми;
- використовувати відповідно до ситуації знання психологічних основ управлінської діяльності;
- застосовувати психологічні механізми формування сприятливого для успішної діяльності закладу освіти соціально-психологічного клімату в колективі;
- налагоджувати ефективну комунікацію у процесі управління;
- створювати систему мотивації працівників закладу освіти, застосовуючи нові підходи та прогнози розвитку трудового колективу;
- створювати команду, орієнтовану на завдання;
- аналізувати власний стиль життя, управління та застосовувати психологічні механізми самовдосконалення, саморозвитку, здатності до навчання;
- надавати консультативну допомогу учасникам освітнього процесу.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади психології управління

Тема 1. Психологія управління як галузь психологічного знання

Предмет, завдання психології управління як науки, її зв'язок з іншими науками. Структура, функції та основні категорії психології управління. Виникнення та становлення психолого-управлінської думки.

Сучасні тенденції розвитку психології управління в Україні і закордоном. Місце психології управління в системі сучасного соціогуманітарного знання.

Тема 2. Методологія та методи психології управління

Принципи психології управління. Методи психології управління. Класифікація методів психології управління. Психологічні методи вивчення особистості в управлінні. Соціально-психологічні методи. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень.

Тема 3. Соціально-психологічні основи управління

Управління як соціально-психологічний феномен. Управління і управлінська діяльність. Психологія управлінської діяльності. Психологічна структура управлінської діяльності. Основні функції управлінської діяльності. Особливості компетентнісного підходу в управлінні. Поняття стилю керівництва в психології управління. Управлінський вплив. Психологічний супровід управлінської діяльності. Особливості управлінської діяльності в умовах воєнного стану.

Лідерство і керівництво в психології управління. Лідерство як соціально-психологічна проблема. Лідер і лідерство. Теорії лідерства. Лідерство і керівництво. Чинники ефективності лідерства.

Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти суб'єкта та об'єкта управління

Тема 4. Особистість у системі управління

Особистість як соціально-психологічний феномен управління. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні. Теорії особистості у контексті управлінської діяльності: психоаналіз З. Фрейда, К. Юнга, індивідуальна психологія (А.Адлер, К. Хорні), гуманістична психологія (А. Маслоу, К.Роджерс). Психологічна структура особистості та можливості впливу на неї.

Тема 5. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління.

Гендерний вплив на виконання професійної діяльності і поведінки співпрацівників. Вплив віку та активність і продуктивність праці. Особливості управління у кризисні вікові періоди особистості.

Тема 6. Група як об'єкт управління

Соціально-психологічна характеристика групи як структурного елементу організації: групова динаміка, конформізм, груповий тиск, згуртованість, сумісність, етапи розвитку групи. Сутність та класифікація груп. Вплив і взаємодія в групі. Психологічні особливості управління педагогічним колективом

О

Соціально-психологічний клімат колективу. Чинники впливу на формування сприятливого соціально-психологічного клімату колективу. Шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі.

и

Тема 7. Психологія особистості керівника

Керівник як суб'єкт управління. Психологічні властивості керівника. Управлінські ролі керівника. Сучасні типи керівників. Авторитет, влада. Поняття професійно важливих якостей керівника. Професійна деформація керівника. Суб'єктивні та об'єктивні передумови розвитку особистості керівника. Індивідуальний стиль управління. Кар'єра керівника. Імідж керівника.

п

Тема 8. Психологія стресу у діяльності керівника

Поняття стресу і ризику в психології управління. Стадії стресу. Ознаки стресу. Стрес в діяльності керівника: управління емоційними станами. Професійний стрес та чинники, що впливають на його виникнення в організаціях. Модель професійного стресу за Л.Карамушкою. Поняття синдрому «професійного вигорання» керівника. Психологічні прояви синдрому «професійного вигорання» в управлінській діяльності. Профілактика стресів та професійного вигорання у керівників. Ортобіоз особистості керівника.

о

с

Тема 9. Психологічна готовність керівників до управління

Поняття про психологічну готовність керівників до управління. Зміст і структура психологічної готовності керівників до управління: мотиваційний, когнітивний, операційний, особистісний компоненти психологічної готовності керівників до управління. Психологічні особливості підготовки керівників до управлінської діяльності.

Змістовий модуль 3. Психологічні засади управлінської діяльності

Тема 10. Мотиви і мотивація в системі управління

Мотив, мотивація, стимул і мотивування. Класифікація мотивів. Психологічна структура мотивації. Основні функції мотивації. Види

м

о

т

Тема 11. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень

Психологія прийняття управлінських рішень. Індивідуальна та групова форми прийняття управлінських рішень. Форми, види та типи управлінських рішень. Основні етапи прийняття управлінських рішень. Чинники, що впливають на прийняття управлінських рішень керівниками. Вимоги до управлінських рішень. Підготовка і ухвалення управлінських рішень. Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень. Соціально-психологічні феномени групового прийняття рішень.

т

Тема 12. Психологія управлінського спілкування

Управлінське спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як комунікація. Вербальна і невербальна комунікація. Спілкування як взаємодія. Перцепція в спілкуванні. Теорія трансакцій І.Берна. Комунікативні бар'єри. Ділове спілкування як засіб управлінського впливу. Управлінське спілкування і його види. Форми управлінського спілкування. Психологія ділових переговорів, нарад, виступів.

м

о

т

Психологічні основи управлінських впливів. Засоби і техніки управлінського впливу.

Тема 13. Психологія управління конфліктами

Поняття конфлікту в психології управління. Типологія конфліктів. Основні джерела виникнення конфліктів в управлінні.

Основні стилі поведінки при конфліктах за К.Томасом (конкуренція, співробітництво, компроміс, пристосування, ухилення). Психологічні техніки профілактики конфліктних ситуацій. Управління конфліктом. Запобігання та профілактика конфліктів у трудовому колективі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с/п	с.р.		л	с/п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади психології управління								
Тема 1. Психологія управління як галузь психологічного знання					8	1		7
Тема 2. Методологія та методи психології управління					8			8
Тема 3. Соціально-психологічні основи управління					14	1	2	11
Разом за змістовим модулем 1					30	2	2	26
Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти суб'єкта та об'єкта управління								
Тема 4. Особистість у системі управління					8	1		7
Тема 5. Індивідуально-психологічні особливості особистості					8	1		7
Тема 6. Група як об'єкт управління					10	1	1	8
Тема 7. Психологія особистості керівника					8	1		7
Тема 8. Психологія стресу у діяльності керівника					6			6
Тема 9. Психологічна готовність керівників до управління					8		1	7
Разом за змістовим модулем 2					48	4	2	42
Змістовий модуль 3. Психологічні засади управлінської діяльності								
Тема 10. Мотиви і мотивація в системі управління					12	1		11
Тема 11. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень					10	1		9
Тема 12. Психологія управлінського спілкування					10	2	1	7
Тема 13. Психологія управління конфліктами					10		1	9
Разом за змістовим модулем 3					42	4	2	36

Усього годин					120	10	6	104
--------------	--	--	--	--	-----	----	---	-----

5. Теми практичних/семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 3. Соціально-психологічні основи управління	2
2.	Тема 6. Група як об'єкт управління	1
3.	Тема 9. Психологічна готовність керівників до управління	1
4.	Тема 12. Психологія управлінського спілкування	1
5.	Тема 13. Психологія управління конфліктами	1
	Усього	6

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
	За кожною темою здобувач вищої освіти: складає тематичний словник або конспект самостійно опрацьованих тем згідно з правилами цитування; - виконання запропонованого обов'язкового завдання (завдання помічені * виконуються за вільним вибором здобувача вищої освіти, - ** групові завдання, - *** завдання не є обов'язковими виконуються за власним бажанням здобувача вищої освіти).	
1.	<i>Тема 1. Психологія управління як галузь психологічного знання</i> - Запишіть визначення (згідно з правилами цитування) та проаналізуйте у різних джерелах тлумачення основних понять: «психологія», «управління», «психологія управління». - Обґрунтуйте роль і завдання психології управління у практиці сучасного освітнього менеджменту - *Схарактеризуйте національні особливості управління закордоном (країну оберіть самостійно) та порівняйте її з національними особливостями управління України.	7
2	<i>Тема 2. Методологія та методи психології управління</i> - Проаналізуйте сильні і слабкі сторони методів психології управління.	8

	- * Наведіть приклади методів, спрямованих на розв'язання управлінських завдань чи прийняття управлінських рішень.	
3	<i>Тема 3. Соціально-психологічні основи управління</i> - Оцініть конструктивність таких управлінських впливів як: розпорядження, наказ. - Змодельуйте школу лідерства та підготуйте її презентацію.	11
4	<i>Тема 4. Особистість у системі управління</i> - Складіть список рекомендованої літератури з теми (за правилами оформлення літературних джерел). - *** Доведіть, що розуміння особистості як соціально-психологічного феномену сприяє гуманізації управління (дайте відповідь письмово до 2 стор.)	7
5	<i>Тема 5. Індивідуально-психологічні особливості особистості</i> - Розробіть 5 тестових завдань за темою. - *Складіть соціально-психологічний портрет педагога або керівника	7
6.	<i>Тема 6. Група як об'єкт управління</i> - Запишіть визначення та проаналізуйте у різних джерелах тлумачення основних понять теми: «група», «команда», «колектив». Виокремте їх суттєві ознаки в різних авторів та запишіть у таблицю. - Складіть анкету на визначення соціально-психологічного клімату педагогічного колективу.	8
7	<i>Тема 7. Психологія особистості керівника</i> - Визначте вимоги до особистості сучасного керівника. - Зпроектуйте індивідуальну траєкторію саморозвитку керівника. - *Підготуйте портфоліо менеджера освіти будь-якої педагогічної системи (свого району, міста).	7
8	<i>Тема 8. Психологія стресу у діяльності керівника</i> - *Складіть поради щодо профілактики стресу або професійної деформації керівника.	6
	<i>Тема 9. Психологічна готовність керівників до управління</i> - Підготуйте презентацію програми підготовки керівників до управління. - Підготуйте дискусійне питання з теми для обговорення на практичному занятті.	7
10.	<i>Тема 10. Мотиви і мотивація в системі управління</i> - **Спроектуйте систему мотивації працівників у вибраної вами педагогічної системі та підготуйте її презентацію.	11

11	<p><i>Тема 11. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Визначте позитивні і негативні сторони колегіального прийняття рішення. - ***Проаналізуйте вплив на прийняття рішення феномену групової поляризації. 	9
12	<p><i>Тема 12. Психологія управлінського спілкування</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - * Визначте етичні вимоги до проведення ділових переговорів (нарад). Наведіть приклади. - ***Напишіть тези публічного виступу за обраною Вами темою (до 2 стор.) 	7
13	<p><i>Тема 13. Психологія управління конфліктами</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Скласти перелік рекомендованої фахової літератури та наукових джерел за темою. - **Визначте і обґрунтуйте шляхи профілактики конфліктів. 	9
	Усього	104

7. Методи навчання

лекції: розповідь, пояснення, ілюстрація, візуалізація, дослідження, бесіда, демонстрація, класифікація, дискусія.

семінарські заняття: дискусія, кейс-стаді, аналіз, систематизація, порівняння, мозковий штурм, метод проєктів, робота в малих групах, ділові ігри, презентація;

самостійна робота: узагальнення, аналогія, аналіз, синтез, інтегрування, проєктування, моделювання.

8. Методи контролю

Поточний контроль: оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на семінарських заняттях (самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання практичних завдань. Використовуються методи контролю: опитування, тестування, аргументований виступ, взаємоконтроль (взаємооцінювання), захист індивідуальних та групових завдань, презентація.

Підсумковий контроль: іспит.

9. Питання для підсумкового контролю

1. Проаналізуйте передумови виникнення психології управління.
2. Обґрунтуйте предмет і завдання психології управління.
3. Визначте і схарактеризуйте структуру і функції психології управління.
4. Проаналізуйте сучасні тенденції розвитку психології управління.
5. Визначте місце психології управління в системі сучасного соціогуманітарного знання.
6. Проаналізуйте особливості методів психології управління.
7. Схарактеризуйте систему і класифікацію методів управління.
8. Проаналізуйте управління як соціально-психологічний феномен.
9. Розкрийте сутність психології управлінської діяльності.
10. Проаналізуйте психологічну структуру управлінської діяльності.
11. Визначте основні функції управлінської діяльності.
12. Розкрийте особливості компетентнісного підходу в управлінні.
13. Розкрийте роль психологічного супроводу управлінської діяльності.
14. Визначте психологічні основи управлінських впливів.
15. Проаналізуйте засоби і техніки управлінського впливу.
16. Розкрийте сутність лідерства в психології управління.
17. Порівняйте з різних підходів поняття «лідер» і «лідерство».
18. Проаналізуйте сучасні теорії лідерства (емоційне лідерство, резонансне лідерство, тотальне лідерство)
19. Проаналізуйте теорії атрибутивного лідерства, харизматичного і трансформаційного лідерства.
20. Визначте співвідношення лідерства і керівництва.
21. Визначте співвідношення авторитету, влади і лідерства.
22. Схарактеризуйте чинники ефективності лідерства.
23. Проаналізуйте теорій особистості у контексті управлінської діяльності: (психоаналіз З. Фрейда, К. Юнга, індивідуальна психологія (А.Адлер, К. Хорні), гуманістична психологія (А. Маслоу, К.Роджерс).
24. Проаналізуйте психологічну структуру особистості та можливості впливу на неї.

25. Доведіть необхідність урахування в системі управління індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості
26. Розкрийте особливості гендерного впливу на виконання професійної діяльності і поведінки співпрацівників.
27. Доведіть, що вік впливає на активність і продуктивність праці.
28. Визначте вікові кризи особистості та особливості управління у ці періоди.
29. Схарактеризуйте професійно значущі якості керівника.
30. Проаналізуйте типи керівника.
31. Проаналізуйте феномен професійної деформації керівника.
32. Надайте рекомендації щодо профілактики професійної деформації керівника.
33. Обґрунтуйте найефективніший стиль керівництва.
34. Визначте основні вимоги до іміджу керівника.
35. Зпроектуйте кар'єрне зростання керівника.
36. Розкрийте сутність змісту і структури психологічної готовності керівників до управління
37. Проаналізуйте модель професійного стресу за Л.Карамушкою.
38. Визначте шляхи профілактики стресу в діяльності керівника.
39. Розкрийте сутність психологічних проявів синдрому «професійного вигорання» в управлінській діяльності.
40. Обґрунтуйте ортобіоз особистості керівника.
41. Схарактеризуйте життєві кризи і діяльність керівника.
42. Надайте соціально-психологічну характеристику групи як структурного елементу організації.
43. Визначте сутність та класифікацію груп. Розкрийте сутність групової динаміки.
44. Проаналізуйте конформізм як феномен групового тиску.
45. Визначте роль конформізму в управлінській діяльності.
46. Доведіть, що сумісність в групі впливає на ефективність виконання завдання.

47. Проаналізуйте етапи розвитку групи.
48. Проаналізуйте феномен групового тиску та його вплив на особистість.
49. Розкрийте сутність групової згуртованості як феномену спільної діяльності і його вплив на членів групи.
50. Розкрийте сутність змісту і структури взаємовпливу як організації діяльності.
51. Проаналізуйте типи взаємовпливів.
52. Схарактеризуйте особливості поведінки особистості у групі.
53. Проаналізуйте соціальні ролі особистості в групі та їх вплив на досягнення загальних цілей.
54. Визначте психологічні особливості управління педагогічним колективом.
55. Визначте роль керівника у командоутворенні.
56. Проаналізуйте теорію командних ролей Р. Белбіна.
57. Проаналізуйте чинники, що визначають успішність команди.
58. Визначте особливості управління формальними й неформальними групами та командами.
59. Обґрунтуйте соціально-психологічного клімат колективу як чинник ефективності управління.
60. Визначте і обґрунтуйте чинники впливу на формування сприятливого соціально-психологічного клімату колективу.
61. Визначте шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі.
62. Проаналізуйте поняття «мотив», «мотивація», «стимул», «мотивування».
63. Проаналізуйте види мотивації.
64. Порівняйте переваги і недоліки змістових і процесуальних теорій мотивації.
65. Проаналізуйте теорію потреб А. Маслоу та наведіть приклади її застосування на практиці.
66. Розкрийте сутність теорії справедливості С. Адамса.
67. Запропонуйте систему стимулювання педагогічних працівників.

68. Визначте психологічні основи прийняття управлінських рішень.
69. Проаналізуйте переваги і недоліки індивідуальної та групової форми прийняття управлінських рішень.
70. Схарактеризуйте форми, види та типи управлінських рішень.
71. Схарактеризуйте основні етапи прийняття управлінських рішень.
72. Доведіть, що група впливає на прийняття рішень.
73. Визначте вимоги до управлінських рішень.
74. Проаналізуйте чинники, що впливають на прийняття управлінських рішень керівниками.
75. Обґрунтуйте застосування колегіального підходу до прийняття управлінських рішень.
76. Проаналізуйте управлінське спілкування як соціально-психологічний феномен.
77. Доведіть, що ділове спілкування є засібом управлінського впливу.
78. Схарактеризуйте спілкування як взаємодію.
79. Схарактеризуйте спілкування як комунікацію.
80. Розкрийте сутність вербальної і невербальної комунікації в управлінні.
81. Проаналізуйте теорію трансакцій І.Берна і її роль в ефективному спілкуванні.
82. Проаналізуйте психологічні особливості ділових переговорів,
83. Проаналізуйте психологічні особливості нарад.
84. Проаналізуйте психологічні особливості виступів.
85. Визначте роль конфліктів в управлінні.
86. Проаналізуйте типи конфліктів.
87. Проаналізуйте основні джерела виникнення конфліктів в управлінні.
88. Проаналізуйте основні стилі поведінки при конфліктах за К.Томасом.
89. Розкрийте сутність управління конфліктами.
90. Визначте шляхи запобігання та профілактики конфліктів у трудовому колективі.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

10.1 Критерії оцінювання за всіма видами робіт

Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
За національною шкалою	Шкала ECTS		Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач вищої освіти			
1...5	1...100	F...A		
відмінно	90 ... 100	A	<p>Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання з питань психології управління; вільно і впевнено володіє термінологією навчальної дисципліни; розуміє і розкриває зміст теоретичних питань: сутність психологічних явищ і процесів, закономірностей та принципів; вільно, повно, логічно і аргументовано викладає навчальний матеріал. Засвоїв літературу, рекомендовану навчальною програмою. Відповіді повні, обґрунтовані, логічні. Відстоює власну точку зору в питаннях, які обговорюються.</p>	<p>Здобувач вищої освіти активно приймає участь у дискусіях; творчо і доречно використовує здобуті знання при виконання практичних завдань, використовуючи обов'язкові і додаткові літературні джерела; творчо виконує індивідуальні і групові завдання; коректно демонструє управлінські навички та уміння з продуктивної ділової комунікації.</p>

добре	75 ... 89	С ... В	Здобувач вищої освіти має достатні знання навчального матеріалу з питань психології управління, що передбачені навчальною програмою, але допускає не суттєві помилки; ознайомлений з основною літературою, рекомендовану навчальною програмою; усні відповіді логічні, але не повні чи не завжди аргументовані; демонструє здатність до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої роботи.	Здобувач вищої освіти бере участь у дискусіях і інтерактивних вправах. Завдання виконані стандартно, самостійно виправляються допущені помилки, висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи; демонструє впевненість у власних висновках, але вони потребують уточнення.
задо вільно	60 ... 74	Е ... D	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом дисципліни, але не впевнено; демонструє тільки репродуктивні знання; не повно чи не логічно, поверхово розкриває зміст теоретичних питань з	Здобувач вищої освіти завдання виконує за зразком, стандартно, допускає певні неточності, суттєві помилки; демонструє невпевненість у власних висновках, але здатний виправляти допущені

			психологічних аспектів управління; поверхово ознайомився з основною літературою, рекомендованою навчальною програмою; допускає помилки у відповідях на запитання, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал.	помилки за незначною допомогою викладача; не завжди доцільно використовує знання при виконанні практичних завдань з проектування і моделювання.
незадовільно	35 ... 59	FX	Здобувач вищої освіти має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу курсу з психології управління; не володіє понятійним апаратом, теоретичні знання фрагментальні; відповіді переважно не логічні, не точні.	Допускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
незадовільно	0 ... 34	F	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

10.2. Критерії оцінювання поточного контролю (за різними видами роботи)

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичне заняття	5	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті, висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади. Впевнено з творчим підходом виконує завдання,
	4-3	Здобувач вищої освіти не виявляє активність епізодично, відповіді надає правильні, але стандартні, не завжди впевнений у висловлених положеннях. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки. Завдання виконує шаблонно, іноді потребує допомоги викладача.
	2-1	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не володіє вільно матеріалом навчальної дисципліни, не може самостійно виконати завдання.
	0	Відсутній на занятті
Письмові доповіді, завдання	4	Тема розкрита повно, логічно, обґрунтовано. Завдання виконано творчо і оригінально. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	3-2	Завдання виконане стандартними фразами, можливі не суттєві помилки. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки. Не витримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.

Проектування / моделювання	4	Завдання виконано оригінально, з творчим підходом, з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.
	3-2	Завдання виконано стандартно, але з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	1	Завдання виконано з суттєвими помилками, з порушенням етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація відсутня.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Творчі/пошуково-дослідницькі завдання	4	Виконане завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, характеризується самостійністю, оригінальністю, демонструє інноваційне мислення здобувача вищої освіти, відповідає сучасним вимогам до управлінській освітянській практики,
	3-2	Завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, але не характеризується оригінальністю, має переважно описовий характер.
	1	Завдання виконано поверхово, не розкриває ключову практичну проблему.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Тематичний словник/конспект	3	Наявність всіх тем навчальної дисципліни, дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.

	2	Відсутність всіх тем навчальної дисципліни, дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.
	1	Відсутність всіх тем навчальної дисципліни, помилки у правилах цитування і оформлення літературних джерел.
	0	Відсутність тематичного словника/конспекту або порушенні принципи академічної доброчесності.

10.3. Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Критерії
16-20	Здобувач вищої освіти надає повні, обґрунтовані, логічні відповіді з наведеними прикладами практичного застосування. Висловлює аргументовані власні думки, виявляє творчий підхід до виконання завдань.
11-15	Здобувач вищої освіти надає цілком правильні відповіді, але допускає незначні неточності у власних висновках. Невпевнений у правильності наведених прикладів практичного використання.
6-10	Здобувач вищої освіти надає формальні, не логічні відповіді, має труднощі щодо наведення власних висновків та наведені прикладів практичного застосування.
1-5	Відповіді не повні з суттєвими помилками, відсутні приклади практичного використання.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та/або періодичний контроль																		Підсумковий контроль	Загальна підсумкова оцінка
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								Змістовий модуль 3							
T1	T2	T3		T4	T5	T6		T7		T8	T9	T10	T11	T12		T13		20	100
ср	ср	с	п	ср	ср	с	п	с	п	ср	ср	ср	п	с	с	с	п		
5	5	5	5	5	5	5	2	5	3	5	5	5	2	5	5	5	3		

12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичні посібники.
2. Презентації до лекцій.
3. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи та практичних занять з дисципліни.

13. Рекомендована література

Основна

1. Брич В.Я., Корман М.М. Психологія управління. Навч. посіб. Кондр-Пресс. 2013. 384 с.
2. Гура О.І., Гура Т.Є. Психологія управління соціальною організацією. Запоріжжя: КПУ, 2013. 212 с.
3. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації. Харків: Щедра садиба, 2017. 126 с.
4. Прищак М.Д., Лесько О. Й. Психологія управління в організації: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. 150с.
5. Ходаківський Є.І., Богоявленська Ю.В., Грабар Т.П. Психологія управління. підручник. 6-те вид. перероб. та доп. К.: Центр навчальної літератури. 2023. 684 с.
6. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. К. : Знання, 2016. 359 с.

Додаткова

1. Бондарчук О. І., Філь О. А., Ковальчук В. В., Жабенко Л. В. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера: метод. посіб; за заг. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. К., 2015. 116 с.
2. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування. Навч. посібн. для ВНЗ. Львів: Магнолія, 2019. 312 с.
3. Бондарчук О. І., Філь О. А., Ковальчук В. В., Жабенко Л. В. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера: метод. посіб; за заг. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. К., 2015. 116с.
4. Вірна Ж. П., Мудрик А.Б. Особистісна вимогливість професіонала: теорія, практика, методи вивчення: монографія. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 255 с
5. Єременко Л. В., Ісакова О. І. Психологія управління: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. 79 с.
6. Карамушка Л. М. Психологічні тренінги для підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій (реалізація технологічного підходу) : навч.посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 144 с
7. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : навч. посібн. Вінниця, 2018.196 с.
8. Нежинська О. О., Тименко В. М. Коучинг як технологія розвитку лідерства у сфері освіти. *Вища освіта України*. 2017, № 2 (додаток 1); *Тематичний випуск «Університет і лідерство»*. К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. С. 65-68.
9. Постоян Т. Г. Моделювання процесу формування соціально-психологічної компетентності майбутнього менеджера освіти: зб. *матеріалів XIV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні дослідження в соціальній сфері» (18 листопада 2019 р.)*.

- Одеса: ОНПУ, 2019. С. 100-102.
10. Психологія освітнього менеджменту: навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.
  11. Управлінське лідерство: виклики сьогодення: колективна монографія; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2013. 600с.
  12. Федірчик Т., Нікула Н. Управління в системі загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2019. 240с.
  13. Фурсенко Л.І. Організатори освіти Одещини: енциклопедичний словник. Одеса: Астропринт, 2019. 866 с.
  14. Цимбалюк І. М. Психологія управління. К.: Професіонал, 2008. 623 с.
  15. Ягоднікова В.В. Мотивування педагогів до інноваційної виховної діяльності. *Збірник наук. праць Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини* / гол. ред.. М.Т.Мартинюк. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2015. В.2, Ч.2. С. 494-501.
  16. Ягоднікова В.В. Особливості управління інноваціями у виховному процесі школи. *Освіта і наука*. 2016. № 1. С.17-22
  17. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Інноваційні стратегії нової школи в Одеському регіоні. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2018. № 1, С.23-27.
  18. Ягоднікова В.В. Теорія та методика виховання лідерів. Навч. посіб. 2-е вид., доп. і перероб. Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2017. 171 с.
  19. Ягоднікова В.В. Гриньова М.В. Роль неформальної освіти у вихованні лідерських якостей підлітків. *Інноватика у вихованні: зб.наук.пр.Вип.13. Том 2/* упоряд. О.Б.Петренко; ред.кол.: О.Б.Петренко, Н.Б. Грицай, Т.С. Ціпак та ін. Рівне: РДГУ, 2021. с. 73-82.
  20. Ягоднікова В.В. Гриньова М.В. Демократичне лідерство в Новій українській школі: поцінування партисипації в початковій школі: Початкова освіта у контексті шкільних змін: теорія, методика, практика, досвід: монографія. за ред. д.пед.н., професора В.В.Ягодніковаої,

- к.психол.н., доцента О.В.Кузнєцової. Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2021. 149-181.
21. Ягоднікова В.В., Красюк Л.В., Ковтун Н.І. Професійні та етичні вимоги до керівника закладу освіти в умовах Нової української школи. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 7(7) 2022. С. 261-269.
22. Ягоднікова В.В. Соціальний інтелект керівника освіти як чинник ефективної управлінської діяльності. *Перспективи і інновації науки*. № 9 (14). 2022. С. 705-712.
23. Ягоднікова В.В. Психологія управління: навч. посіб. Одеса.: Букаєв В.В., 2022. 135 с.
24. Ягоднікова В.В. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи та проведення практичних завдань з дисципліни «Психологія управління». Одеса.: Букаєв В.В., 2022 101 с.
25. Ягоднікова В.В. Нейропедагогічний підхід до професійного розвитку педагогів в системі неперервної освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали У Всеукраїнської науково-практичної конференції 19 травня 2023. – Одеса: видавець Букаєв Видим Вікторович. 2023. С.168-173.

14. Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://osvita.odessa.gov.ua/>
4. Інноватика в сучасній освіті. URL: <http://innovosvita.com.ua/index.php/uk>
5. Українська педагогіка. URL: <http://www.ukped.com>
6. Освіта.UA. URL: <http://www.osvita.ua>
7. Веб-сторінка Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

8. Веб-сторінка Одеської національної наукової бібліотеки. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
9. Веб-сторінка Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського. URL: <https://www.biblioteka.od.ua/>
10. Веб-сторінка відділу інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» URL: <https://vnmzpv.odessaedu.net/>
11. Науково-педагогічна бібліотека КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» URL: <https://bibloano.oano.od.ua/>
12. Школа у цифровому світі. URL: <https://itschool.oano.od.ua/uk/site/index.html>